

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра ботаніки

Затверджено
на засіданні кафедри ботаніки
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 9 від 13 березня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

Віталій ГОНЧАРЕНКО

Силабус з навчальної дисципліни
«Рослини офіційної і неофіційної медицини»,
що викладається в межах ОПП «Лабораторна діагностика біологічних систем»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 091 Біологія та біохімія

Львів 2023

Назва курсу	Рослини офіційної і неофіційної медицини
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра ботаніки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	09 Біологія, 091 Біологія та біохімія
Викладачі курсу	доцент кафедри ботаніки, канд. біол. наук Начичко Віктор Олексійович
Контактна інформація викладачів	viktor.nachychko@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю, на вул. Грушевського 4, ауд. 329)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс знайомить студентів із систематикою і номенклатурою лікарських рослин у прикладному аспекті, а також з найбільш поширеними і доступними видами лікарських рослин та основними відомостями про їхні зовнішню будову, еколого-біологічні особливості, біохімічний склад і терапевтичну дію. В ході вивчення дисципліни розглядаються особливості заготівлі, зберігання і консервування лікарської рослинної сировини, а також проблеми раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин в Україні.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Рослини офіційної і неофіційної медицини» є вибірковою дисципліною за спеціальністю 091 Біологія та біохімія для освітньої програми здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (заочна форма навчання) і викладається в II-III семестрах в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Рослини офіційної і неофіційної медицини» є ознайомити студентів з історією вивчення та використання лікарських рослин, показати фундаментальну роль лікарських рослин у житті людини, ознайомити з різноманітням дикорослих та культивованих представників флори України, що є джерелом лікарських препаратів рослинного походження. Основними цілями курсу є сформулювати у студентів систему знань із систематики і номенклатури

	<p>лікарських рослин у прикладному аспекті, ознайомити їх із найбільш поширеними і доступними видами лікарських рослин та подати основні відомості про зовнішню будову лікарських рослин, їхні еколого-біологічні особливості, біохімічний склад, терапевтичну дію, застосування, проблеми раціонального використання і охорони; навчити студентів розпізнавати у вегетаційному стані рослини основних фармакологічних груп та ознайомити з методикою заготівлі, зберігання і консервування лікарської сировини.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аннамухамедова О. О., Аннамухамедов А. О. Лікарські рослини: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 202 с. 2. Комендар В.І. Лікарські рослини Карпат. Дикорослі та культурні. – 3-тє вид., доп. та перероб. – Ужгород: Мистецька Лінія, 2007. – 504 с. 3. Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник / Відп. ред. А.М. Гродзінський. – К.: Українська Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1992. – 544 с. 4. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 324 с. 5. Мінарченко В.М. Ресурсознавство. Лікарські рослини: навч. посіб. – К.: Фітосоціоцентр, 2014. – 215 с. 6. Товстуха Є. С. Фітотерапія. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ: Здоров'я, 1995. – 368 с. 7. Modern phytomedicine: Turning medicinal plants into drugs / Ed. by I. Ahmad, F. Aqil, M. Owais. – Weinheim: Wiley-VCH, 2006. – 384 p. 8. Shahid A. Handbook of 200 medicinal plants: A comprehensive review of their traditional medical uses and scientific justifications. – Cham: Springer, 2020. – 2156 p. <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Носаль М.А., Носаль І.М. Лікарські рослини і способи їх застосування в народі. – К.: Держ. мед. вид. УРСР, 1958. – 258 с. 2. Червона книга України. Рослинний світ / під ред. Я. П. Дідуха. – К.: Фітосоціоцентр, 2009. – 900 с. 3. Приходько С. М. Лікарня на підвіконні. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К.: Наукова думка, 1971. – 174 с.

	<p>4. Сучасна фітотерапія: навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд та ін. – Харків: Друкарня Мадрид, 2016. – 580 с.</p> <p>5. Ross I.A. Medicinal plants of the world: Chemical constituents, traditional and modern medicinal uses [in 3 vols]. – New York: Springer, 2001–2005. – Vol. 1. – 2nd ed. – 2003. – 491 p.; Vol. 2. – 2001. – 487 p.; Vol. 3. – 2005. – 622 p.</p>
Обсяг курсу	120 год, з яких 10 год лекцій, 10 год практичних занять і 100 год самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історію вивчення та використання лікарських рослин, значення їх у житті людини та принципи застосування з метою лікування, фітопрофілактики і ведення здорового способу життя; групи лікарських рослин за їхнім впливом на певні системи органів людини; морфологічні особливості лікарських рослин та основні діагностичні ознаки для визначення найбільш поширених із них на території України, заходи щодо раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин в Україні. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати теоретичні знання і вміння для ідентифікації найпоширеніших лікарських рослин флори України; розпізнавати у вегетаційному стані рослини основних фармакологічних груп; раціонально використовувати природні ресурси лікарських рослин.
Ключові слова	Лікарські рослини, фітотерапія, народна медицина, раціональне природокористування, флора України
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у табл. 1
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових загальнобіологічних і ботанічних знань.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), пояснення, дискусія.

Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор, гербарні зразки.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Дисципліна має один змістовий модуль, який охоплює матеріали усіх тем. Модульний контроль здійснюється на заняттях шляхом оцінки виступів на семінарських заняттях, участі у дискусіях та обговоренні виступів, а також проведення однієї контрольної роботи. Кожен зі студентів має можливість представити одну доповідь на семінарському занятті, максимальна оцінка за яку – 40 балів. Додатково оцінюється участь у дискусіях та обговоренні виступів на семінарських заняттях (максимум 10 балів за семестр). Контрольна робота включає 2 теоретичні питання та 30 тестових завдань по темах змістового модулю. Відповіді на теоретичні питання максимально оцінюються по 10 балів за кожне питання; правильно розв'язане тестове завдання оцінюється в 1 бал. Таким чином, нарахування балів здійснюється, контролюючи якість виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - однієї контрольної роботи (50 балів); - однієї доповіді на семінарському занятті (40 балів); - участі у дискусіях та обговоренні виступів на семінарських заняттях (10 балів).
Питання до заліку (замірив знань)	<p>Модульний контроль містить питання наступних тем:</p> <p>Історія вивчення та використання лікарських рослин.</p> <p>Лікарські рослини у медичній практиці. Основи процесу заготівлі лікарської сировини.</p> <p>Рослинна лікарська сировина як джерело біологічно активних речовин. Групи лікарських рослин за дією на організм людини.</p> <p>Рослини з лікувальним ефектом при серцево-судинних захворюваннях та хворобах органів дихання.</p> <p>Рослини з терапевтичним впливом на центральну нервову систему.</p> <p>Рослини з терапевтичним впливом на травну систему та метаболічні процеси. Антигельмінтна дія рослин.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях сечовидільної системи та гінекологічних захворюваннях.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях печінки та жовчних проток. Медичні рослини як засіб боротьби зі шкідливими звичками.</p>

	Ресурси лікарських рослин України та нормативно-правові основи їхнього використання. Інтродукція лікарських рослин, як шлях збереження, вивчення та охорони їхнього генофонду.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Рослини офіційної і неофіційної медицини»

Тиждень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Вступ. Історія вивчення та використання лікарських рослин	Лекції – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
1	Лікарські рослини у медичній практиці. Основи процесу заготівлі лікарської сировини.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
1	Рослинна лікарська сировина як джерело біологічно активних речовин. Групи лікарських рослин за дією на організм людини.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
1	Рослини з лікувальним ефектом при серцево-судинних захворюваннях та хворобах органів дихання.	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
1	Рослини з терапевтичним впливом на центральну нервову систему.	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
2	Рослини з	Практ. зан. – 2		1

	терапевтичним впливом на травну систему та метаболічні процеси. Антигельмінтна дія рослин.	год, самостійна робота – 10 год		тиждень
2	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях сечовидільної системи та гінекологічних захворюваннях.	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
2	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях печінки та жовчних проток. Медичні рослини як засіб боротьби зі шкідливими звичками.	Практ: зан. – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
2	Ресурси лікарських рослин України та нормативно-правові основи їхнього використання.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень
2	Інтродукція лікарських рослин, як шлях збереження, вивчення та охорони їхнього генофонду.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 10 год		1 тиждень

Автор

Віктор НАЧИЧКО

"Погоджено"

Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧАРЕНКО

" 13 " березня 2023 р.

